

Nieuwsbrief IVN Roosendaal

september 2015

Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid afd. Roosendaal.

IVN werkt aan een duurzame samenleving. Wij zijn ervan overtuigd dat we door mensen zelf in aanraking te brengen met de natuur, zij zich pas écht bewust worden van de waarde ervan. Daarom laten wij jong en oud de natuur van dichtbij beleven.

Van het bestuur

Helen Roest heeft aangegeven dat zij, in verband met verhuizing, de redactie en samenstelling van de IVN nieuwsbrief wil overdragen. Graag willen wij Helen bedanken voor haar enthousiaste inzet. Hans van Nassau, Coby en Johan Vromans hebben deze taken overgenomen. Wij hopen dat u hen van voldoende kopij blijft voorzien, zodat u een leuke IVN nieuwsbrief kunt blijven ontvangen.

IVN Ledendag – 31 oktober 2015

Vanaf ongeveer 10 uur 's morgens tot het eind van de middag. Het programma is nog niet helemaal rond. Het bestuur nodigt u vast uit om de datum voor de ledendag in uw agenda te schrijven en u aan te melden. Dit jaar blijven we dicht bij huis maar u moet wel goed weer bestellen. Om ons in staat te stellen een en ander goed te kunnen voorbereiden dient u zich op te geven bij de secretaris via het e-mailadres: bestuur@ivnroosendaal.nl

Verdergaande samenwerking IVN – KNNV.

K I N V N N V 2016 & up

Beste IVN / KNNV leden!

Op afdelingsniveau werken IVN en KNNV al langer tot ieders tevredenheid samen!

Al jaren wordt er ook op landelijk niveau gesproken over een samenwerking tussen IVN en KNNV. Sinds vorig jaar is besloten dat samenwerkingsproces te versnellen en de mogelijkheden van samenwerking en samengaan verder te onderzoeken en te komen met voorstellen naar de LR. (Landelijke Raad) De afdelingen zullen daarbij zoveel mogelijk worden betrokken. Na een strategische verkenning is in mei 2015 een z.g. "Contourennota" verschenen: **"Samen op weg naar een nieuwe organisatie"**.

De eerste versie van die nota is gestuurd naar alle afdelingen van IVN en KNNV. Wij, het afdelingsbestuur IVN, hebben deze nota in het Regio-overleg besproken, samen met enkele KNNV leden, en hebben onze vertegenwoordiger in de LR groen licht gegeven voor het verdere pad. IVN streeft al sinds de afgelopen Floriade naar meer landelijke bekendheid en ziet mogelijkheden om met een (nieuwe) bredere natuurorganisatie beter tot zijn recht te komen in een veranderende samenleving. Een organisatorisch bundeling met andere groene organisaties waaronder o.a. KNNV kan leiden tot een nieuwe sterke beweging voor natuureducatie, natuurbeleving, natuurstudie en natuurbescherming.

Die samenwerking zal vooral van onderaf (vanuit de afdelingen) moeten beginnen en gesteund dienen te worden. Er zullen nog de nodige hobbels genomen moeten worden, zowel organisatorisch als financieel.

Na de LR van 3 oktober en 12 december hoopt men met een concreet voorstel te komen voor het IVN jaarplan van 2016.

Wij zullen U als bestuur van IVN en KNNV op de hoogte houden van de ontwikkelingen eventueel middels een speciale ledenvergadering maar mocht U nu al meer willen weten, neem dan graag even contact op met een van de bestuursleden.

Inmiddels hebben de besturen van IVN en KNNV afdeling Roosendaal al over de plannen gesproken en zien een verdere samenwerking en samengaan wel zitten gelet op het hiervoor genoemde in de contourennota! De besturen hebben een inventarisatie gemaakt van de huidige activiteiten en er blijkt op diverse onderdelen zeker meer samenwerking en daarmee ook efficiency te bereiken. We hoeven als afdelingen niet te wachten op het formele standpunt van de beide landelijke besturen, maar kunnen het naar eigen inzicht alvast gaan verbeteren. We willen wel eerst de besluitvorming in de vergadering van de LR, eind dit jaar afwachten, maar op afdelingsniveau in 2016 starten met de verdergaande samenwerking!
Wordt vervolgd!!!!

Namens de besturen IVN en KNNV afdeling Roosendaal
Piet Theulings / Frans Witteveen

Inhoudsopgave

Onderwerp	Pagina
<i>Van het bestuur</i>	<i>1-2</i>
<i>Nationale Nachtvliedernacht</i>	<i>2-3</i>
<i>Workshop Weersverschijnselen</i>	<i>4</i>
<i>Activiteitenoverzicht september-december 2015</i>	<i>5-6</i>
<i>Publieksactiviteiten</i>	<i>6</i>
<i>Familiespeurtocht</i>	<i>7</i>
<i>Op bezoek bij.....</i>	<i>8</i>
<i>Memorie van een IVN-natuurgids</i>	<i>8-9</i>
<i>Wilde planten en de woonomgeving</i>	<i>9-10-11</i>
<i>Jac P. Thijse</i>	<i>11-12</i>
<i>Terugblikken</i>	<i>13-14-15</i>
<i>Colofon, contact- en lidmaatschapsinformatie</i>	<i>16</i>

Nationale Nachtvliedernacht

Doe mee met de Nationale Nachtvliedernacht!

Plaats MEC Visdonk Roosendaal, Datum 11 september 2015

In de avond en nacht van 11 september 2015 is heel Nederland in de ban van de Nationale Nachtvliedernacht. Op zoveel mogelijk plaatsen in Nederland wordt in deze nacht gekeken naar nachtvlieders met behulp van lakens, lampen en stroop. Dat kan in de eigen achtertuin, maar ook met de door KNNV en IVN Roosendaal georganiseerde excursie bij u in de buurt.

KOM OOK!

Ga mee met een georganiseerde nachtvliederexcursie bij u in de buurt.

<i>In deze regio vindt een excursie plaats in:</i>	<i>Roosendaal</i>
De excursie start op de volgende plek:	MEC, T-huis Visdonk, Dennenscheerdersdreef 11
Aanvangstijd:	20:30 uur
Meer informatie is te krijgen bij:	Guus Dekkers (06-30131026 of guus.dekkers@hetnet.nl)

Een nachtvlinderexcursie is een spannende gebeurtenis, want wie gaat er nu midden in de nacht het bos in, gewapend met een pot stroop? Wie spant er een laken in zijn achtertuin en zet er een felle lamp bij? Geen idee? Nachtvlinderonderzoekers vinden dit soort zaken heel gewoon. Ze doen het om bestjes met namen als agaathvlinder, huismoeder, rood weeskind en windepijlstaart te lokken. Nieuwsgierig geworden? Beleef het mee tijdens de Nationale Nachtvlindernacht.

De Nationale Nachtvlindernacht wordt gecoördineerd door De Vlinderstichting en heeft als doel om zoveel mogelijk mensen op een spannende manier kennis laten maken met nachtvlinders en tegelijkertijd verspreid in het hele land gegevens van nachtvlinders te verzamelen.

INFORMATIE

Meer informatie over de Nachtvlindernacht en overige excursiepunten in Nederland zijn te vinden op www.nachtvlindernacht.nl of neem contact op met De Vlinderstichting per e-mail (info@vlinderstichting.nl).

De Nationale NachtvlinderNacht wordt georganiseerd door De Vlinderstichting in samenwerking met Werkgroep Vlinderfaunistiek van EIS-Nederland.

De Vlinderstichting is een natuurbeschermingsorganisatie die zich inzet voor behoud en herstel van de vlinders en libellen in ons land. Vlinders en libellen zijn namelijk uitstekende graadmeters voor de kwaliteit van natuur en landschap.

Postbus 506, 6700 AM WAGENINGEN
tel. 0317 467346
e-mail: info@vlinderstichting.nl
internet: www.vlinderstichting.nl en www.vlindernet.nl

Het weer, natuurlijk!
Workshop weersverschijnselen, najaar 2015

Van 23 september t/m 14 oktober 2015 verzorgt IVN/KNNV Roosendaal in samenwerking met een beroepsmeteoroloog een workshop voor iedereen die wat meer wil weten van het weer. Behalve de benodigde basistheorie over weersystemen en luchtsoorten zal er vooral veel aandacht zijn voor dagelijkse verschijnselen als wolken, neerslag en seizoenen. Ook gaan wij als natuurvereniging weer veel aandacht geven aan de effecten van het weer op de planten en dieren in onze omgeving.

De workshop bestaat uit 4 woensdagavonden en wordt gehouden in het Milieu Educatief Centrum (MEC) in het T-huis te Visdonk, Dennenscheerderdreef 11, Roosendaal. Verder is er een excursie in een van de tussenliggende weekenden. Naast korte lezingen, presentaties en demonstraties zal in deze workshop ook aandacht zijn voor zelfwerkzaamheid.

Aanmeldingen bij Carla van der Burgt: cursussen@ivnroosendaal.nl.

De kosten zijn € 50,- voor workshop en lesmateriaal, over te maken op rekeningnummer NL77ABNA0527873853 tnv C van der Burgt ovm weerworkshop. Na betaling is de aanmelding definitief.

Programma onder voorbehoud

Datum	Tijd	Les	Onderwerp
Woensdag 23 september	19:30 – 22:00 uur	1	Seizoenen en weersystemen
Woensdag 30 september	19:30 – 22:00 uur	2	Wolken en weer
Woensdag 7 oktober	19:30 – 22:00 uur	3	Het weer herkennen en volkswijsheden onder de loep
Zaterdag 10 oktober	09:30 – 12:00		Excursie naar de Molenplaat
Woensdag 14 oktober	19:30 – 22:00 uur	4	Weersverwachting op korte, middellange en lange termijn

Activiteitenoverzicht september- december 2015

Datum	Werkgroep	Bestemming	Onderwerp	Contact-persoon
5-9	IVN	Vroente Kalmhout	Natuurwandeling	Jac Heijmans
6-9	KNNV/IVN	Kampina Oisterwijk	Bloeiende heide	Jack Huijps
11-9	KNNV/IVN	MEC	Nationale Nachtvliedernacht	Guus Dekkers
12-9	Jeugd	Moerings waterplanten	Informatie over waterplanten	Corrie Vroegrijk
20-9	KNNV/IVN	Zoomland		Vera Vandenbulcke
23-9	Cursussen	MEC	Seizoenen en weersystemen	Carla v.d Burgt
27-9	IVN-breed	Roosendaals Treffen	Centrum Roosendaal	Coord. Maggy v.d. Aker IVN coord. Coby Vromans
29-9	Senioren	Heemtuin Rucphen	Najaarsbloeiers	Hans van Nassau en Jac Heijmans
30-9	Cursussen / Weerworkshop	MEC	Wolken en weer	Carla v.d Burgt
4-10	KNNV/IVN	Landgoed Luchtenburg en Hondsdonk Breda	Geschiedenis van Landgoederen	Ad Hellemons
7-10	Cursussen / Weerworkshop	MEC	Het weer herkennen en volkswijsheden onder de loep	Carla v.d. Burgt
10-10	Cursussen / Weerworkshop	Molenplaat	Excursie	Carla v.d. Burgt
10-10	Jeugd		Informatie over vogels	Corrie Vroegrijk
10-10	IVN/MEC/TTR/KNNV	T-huis	Dag van de duurzaamheid	Coord. Maggy van den Aker
14-10	Cursussen / Weerworkshop	MEC	Weersverwachting op korte, middellange en lange termijn	Carla v.d. Burgt
18-10	L. van Hooijdonk	Omgeving Rozeven	Familiespeurtocht	Leonie van Hooijdonk
18-10	KNNV/IVN	Kalmthoutse Heide	Kriekelaere Duinen	Kees Konings
19-10	Thema-avond	T-huis	Herfstverschijnselen	Jac Heijmans
27-10	Senioren	Kastelen van Wouw en Nispen	Fietstocht	Hans van Nassau en Jac Heijmans
1-11	KNNV/IVN	Kalmthoutse Heide	Kalmthoutse Heide	Wim van Vliet en Hans Backx
7-11	Jeugd		Natuurwerkdag	Corrie Vroegrijk
15-11	KNNV/IVN	Wouwse Plantage	Herfst in Wouwse Plantage	Guus Dekkers
24-11	Senioren	Mattemburgh	Wandeling door de tuin	Hans van Nassau en Jac Heijmans

29-11	KNNV/IVN	De Drenk tussen Zundert en Sprundel	Een parel van de natuur	Johan Vermunt
12-12	Jeugd	Natuurmuseum Brabant Tilburg		Corrie Vroegrijk
13-12	KNNV/IVN	Kalmthoutse Duinen	Staartse Duinen	Jack Huijps
14-12	Thema-avond	T-huis	Film van René Roeken	Jac Heijmans
26-12	KNNV/IVN	Kalmthoutse Duinen	Kerstsfeer in Kalmthoutse Duinen	Guus Dekkers
29-12	Senioren	Middelheimmuseum	Wandeling door de beeldentuin	Hans van Nassau en Jac Heijmans

KNNV-lezingen/praktijkavonden voor het najaar

08-09-2015	De Brantantse Wal in beeld, door Erik de Jonge
22-09-2015	De schoonheid van vlinders, door Guus Dekkers
06-10-2015	Varens in Nederland, door Petra van der Wiel
20-10-2015	Zakjeszwammen, door Jeanne Vos
03-11-2015	De wolf, door Dick Klees
17-11-2015	Waterwantsen, door Jeffrey Samuels
01-12-2015	De das in West-Brabant, door de zoogdierenwerkgroep
15-12-2015	Foto doe-avond door de fotowerkgroep

Publieksactiviteiten

Het Roosendaal Treffen

Op zondag 27 september wordt voor de 12e keer het Roosendaals Treffen gehouden (www.hetroosendaalstreffen.nl.) Ook IVN Roosendaal doet hieraan weer mee. Een mooie kans om aan een breed publiek te laten zien en horen welke activiteiten IVN Roosendaal organiseert. Als thema hebben we dit jaar bomen en regenwormen gekozen. We zijn met een aantal enthousiaste IVN'ers bezig dit thema uit te werken. We kunnen nog steeds hulp gebruiken om ideeën uit te werken en/of op 27 september een dagdeel in de IVN-stand te willen staan. Interesse? e-mail: c.vromans@home.nl. Uiteraard hopen wij u velen van u te verwelkomen in onze stand bij het Roosendaals Treffen.

Dag van de Duurzaamheid

Op zaterdag 10 oktober van 10.00 uur tot einde van de middag, organiseren MEC, IVN, KNNV en TTR gezamenlijk de Dag van de Duurzaamheid. Duurzaam betekent letterlijk dat iets lang kan blijven bestaan. Iets is duurzaam als het nu en in de toekomst geen schade toebrengt aan de aarde, het milieu of aan andere mensen. Als je duurzaam leeft gebruik je niet meer van de aarde dan er door de aarde weer bij gemaakt kan worden. De dag wordt gehouden bij het Milieu Educatief Centrum. Er zijn activiteiten voor jong en oud.

Kom, en ga ook mee op speurtocht door 't bos!

De herfst komt er aan; de bladeren vallen van de bomen, paddenstoelen komen tevoorschijn. En wat lopen er toch voor beestjes onder die tak die op de grond ligt. Op Herfstspeurtocht door het bos waar zoveel te ontdekken en te zien is. Samen met je ouders, oma, opa en vriendjes op ontdekkingsreis. Maar ook knutselen en pinda's rijgen voor de vogels in 't MEC lokaal. Genoeg te beleven! De tocht duurt ongeveer twee uur. In groepjes ga je op pad. Onderweg staan ook nog begeleiders met opdrachten, deze tocht wil je toch niet missen. Wanneer? Waar?

Op zondagmiddag 18 oktober.
Start tussen 13.30 – 14.00u.
MEC, T-Huis Visdonk
Dennescheerderdreef 11,
4707 PK Roosendaal

Breng, als je mee doet, eventueel regenkleding en laarzen mee en een spiegeltje om de paddenstoelen te onderzoeken. Neem ook 'n tasje mee om de zelfgemaakte en verzamelde spulletjes in te doen.

Aanmelden of meer informatie

Omdat we voldoende materiaal voor iedereen willen hebben, is het belangrijk dat je, je van te voren opgeeft.

We vragen een vrijwillige bijdrage per groepje om 'n beetje uit de kosten te komen.

Aanmelden of vragen telnr. **06 1481 5565.**

Of stuur een mailtje naar lvhooijdonk29@gmail.com of jannuijten@home.nl .

Je bent van harte welkom!

Gidsen, Leonie van Hooijdonk en Jan Nuijten,

Op bezoek bij.....

Om de Nieuwsbrief iets te vernieuwen/er aan toe te voegen heeft de redactie het plan opgevat om nu en dan kennis te maken met een van onze leden. We noemen dit artikel 'Op bezoek bij'. De primeur valt ten deel aan Frans Hielkema.

Op bezoek bij.....Frans Hielkema

Maandag, 27 juli 2015 om 14.00 uur. We zijn op bezoek bij Frans Hielkema. De meeste leden zullen hem niet kennen, behalve de gedreven club van Piet van Oeffelen, ofwel de beheergroep. Frans is tot zijn 88-ste jaar een zeer trouwe deelnemer aan de winteractiviteiten van Piet. Tegenwoordig, en Frans is inmiddels 92 jaar, komt hij op goede dagen nog koffie drinken op het Everland. Voor werken is hij te oud geworden.

Hoe ben je op het idee gekomen Frans?
En dan volgt zijn emotionele verhaal over die fase in zijn leven. Als mantelzorger voor zijn astmatische vrouw had hij in 1983 afleiding nodig. Zijn zorgtaken vielen hem zeer

zwaar. Zijn dochter Corrie had de Groencursus gevolgd en opperde bij Piet van Oeffelen of dat werk iets voor haar vader was.

Voorgesteld werd dat hij zich rondom het Rozenven kon bezig houden met het ontdoen van wilgopschot. Zo gezegd zo gedaan. Frans zat vaak om 7.00 uur 's morgens op zijn kont in de greppels om jonge wilgen uit de grond te trekken. Dit bleek een schot in de roos want het werk was ontspannend en therapeutisch voor hem. En Frans bleef bij de groep. Later hield hij zich met zijn broer bezig met het maaien en afvoeren van het buntgras (twee dagen per week). Zaterdags ging hij met de groep wilgen knotten. Ook werd de houtwal van Segersdreef kort gezet en nog later streek hij met de hele groep neer op het Everland.

Zijn inzet heeft dus bijna 30 jaar geduurd tot het moment dat zijn lichaam dit werk niet meer toeliet.

Frans is een zeer enthousiast verteller, want we hebben twee uur ademloos zitten luisteren. Hij heeft verteld over de twintig jaar dat hij met zijn vrouw naar Davos in Zwitserland reisde om de astma van zijn vrouw te behandelen. Twee maal per jaar verbleven ze daar vier maanden, in het voorjaar en het najaar. 's Winters moest er natuurlijk geknot worden. Ook zijn carrière bij de NS vanaf de oorlog is ruimschoots aan bod gekomen en werd afgesloten met het bekijken van drie fotoboeken. Een prachtig mens, een trouw en enthousiaste IVN-er en een opa van 8 achterkleinkinderen. Bedankt Frans dat we op bezoek mochten komen!!

Coby en Hans

Memorie van een IVN-natuurgids

Einde van hulpproject

Na 30 jaar is er in Wouw 'n einde gekomen aan kleinschalige hulpprojecten voor de 'Derde Wereld'. De stichting Wouw voor de Derde Wereld, opgericht in 1985, heeft 3 projecten kunnen steunen, in Kenia en Oeganda d.m.v. donaties. Steeds was er 'n terugkoppeling via een daar werkende betrouwbare persoon. Dit wat betreft de besteding van de gedoneerde gelden en de voortgang van het beoogde project. De laatste 15 jaar was dat mevr. Corry van de Bosch, voormalig onderwijzeres in Oudenbosch. Afgelopen maand is door het bestuur de laatste geldelijke bijdrage overgemaakt aan Huyslinci, een hulpproject van de daar werkende paters missionarissen van Mill Hill.

Er zijn verschillende redenen waarom het bestuur er mee is gestopt. De laatste jaren zijn er vele donateurs afgehaakt o.a. door overlijden, verhuizing of door 'n andere oorzaak. Om het donateurenbestand met nieuwe donateurs weer aan te vullen, heeft het bestuur 150 brieven gestuurd naar mensen waarvan men dacht dat deze in aanmerking zouden komen als nieuwe donateur. Er waren echter maar enkele personen die reageerden.

Sinds enige tijd is Corry van den Bosch niet meer fysiek aanwezig bij het Huyslinci project. Een van de doelstellingen van het bestuur is o.a. geweest altijd een goede besteding van de donateursgelden en een voortdurende terugkoppeling hiervan. Dus is er niemand die daar een betrouwbare controle op de giften kan doen. Ook de nieuwsbrieven van Corry van de Bosch komen te vervallen, omdat zij de pensioenleeftijd al lang heeft bereikt en volgend jaar naar Nederland terugkeert.

Overigens is het wel de bedoeling dat de stichting o.a. op scholen (of op andere wijze), voorlichting blijft geven over de problemen in de Derde Wereld. Gelukkig blijft het Derde Wereldebos buiten deze regeling. Het bestuur heeft gemeend, dat deze natuurparel in handen moet blijven van de stichting. En daar is ondergetekende heel erg blij mee. Al gaat deze aan het einde van het jaar zijn taak als coördinator overdragen aan een opvolger. Wel blijft hij zoals altijd als vrijwilliger meewerken aan het onderhoud van het bos. De overgebleven donateurs zijn door het bestuur op de hoogte gebracht van deze situatie. Mogelijk zullen zij later dit jaar de gelegenheid krijgen om hun donateurschap om te zetten in een z.g.

“Supporterschap” voor het Derde Wereldebos. Mede door hun geldelijke steun kunnen de onkosten voor het onderhoud hiervan betaald worden.

Tot dusver was men afhankelijk van enkele giften van anderen om dit onderhoud haalbaar te maken. De vlindertuin staat momenteel in bloei en vele insecten, bijen, hommels, vlinders etc. zitten er bij goed weer te smullen van de heerlijke nectar. Het bijenhotel is voor het eerste jaar behoorlijk bewoond. Het lijkt er op, dat het gebruikte hout eerst enkele jaren uit moet ademen voordat de insecten interesse voor bewoning tonen. Ook was er de laatste keer op het werk 'n amateurfotograaf aanwezig uit Wouw, die o.a. de kolibrievlinder daar fotografeerde.

Er zijn ook nog steeds vriendschapsbomen te adopteren als aandenken b.v. aan een huwelijk of andere gedenkwaardige dag.

Mijn gedachte is: dit mooie stukje natuur, dat wij na zo'n 20 jaren samen aangeplant en onderhouden hebben mag niet verloren gaan. De vele lindebomen, okkernootbomen, wilde en tamme kastanjabomen etc. zijn goede zuurstof leveranciers, filters voor het fijnstof en voor andere dieren een nestgelegenheid. Ik zou iedereen willen adviseren om bij gelegenheid en met goed weer eens langs mijn favoriete bos met vlindertuintje te gaan om de geur van nectar op te snuiven en de vlinders en andere insecten te bewonderen en aan het werk te zien.

Memorie van 'n I.V.N. natuurgids
Eirda Nedroog

Wilde planten en de woonomgeving

Avondkoekoeksbloem (*Silene latifolia*)

In bijna heel Nederland vinden we de avondkoekoeksbloem; een prachtige witbloeiende plant uit de anjerfamilie die een paar bijzondere eigenschappen heeft. Het is een tweejarige plant die in het najaar kiemt, overwintert en in het voorjaar snel reageert op de stijgende temperaturen en begint te bloeien in mei. Oppervlakkig gezien lijken de planten op elkaar maar we hebben wel te doen met twee verschillende geslachten. De soort is namelijk tweehuizig. Iets wat we vaker bij bomen en struiken zien maar bij kruiden veel minder opvalt. Beide planten hebben dezelfde witte kroonbladeren maar de ene heeft bloemen met stampers en de ander bloemen met meeldraden.

avondkoekoeksbloem, foto: Wijnand van Buuren

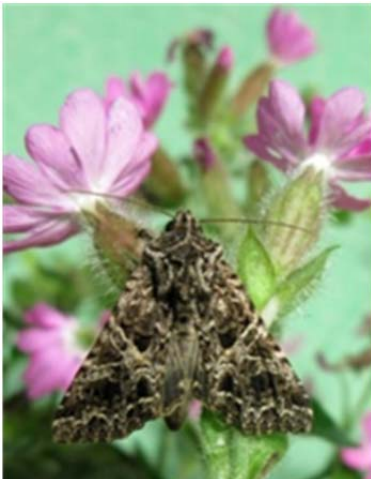
Tegen de tijd dat je dit verhaal leest zullen de meeste planten al doosvruchten dragen. Dat zijn van die mooie gladde bekertjes van waaruit het zaad in de rondte wordt gestrooid.

Niet alle bloemen die je ziet zijn vlekkeloos wit. De avondkoekoeksbloem kan namelijk last hebben van meeldraadbrand, een parasitaire schimmel (*Microbotryum violaceum*). Deze schimmel groeit in de meeldraden en tovert ze om in sporenlichaampjes. Er komt dus geen stuifmeelkorrels meer uit de helmhokjes maar schimmelsporen.

Op de foto zie je de roodbruine sporen op de witte kroonbladeren. Dat is niet het enige wat deze meeldraadbrand doet. Als je nu (september) nog bloemen ziet, kun je in iedere bloem meeldraden aantreffen. De schimmel veroorzaakt een reactie in de vrouwelijke bloem waardoor deze "namaak"meeldraden produceert die de schimmel dan weer infecteert.

foto Marc van Soest, Etten-Leur)

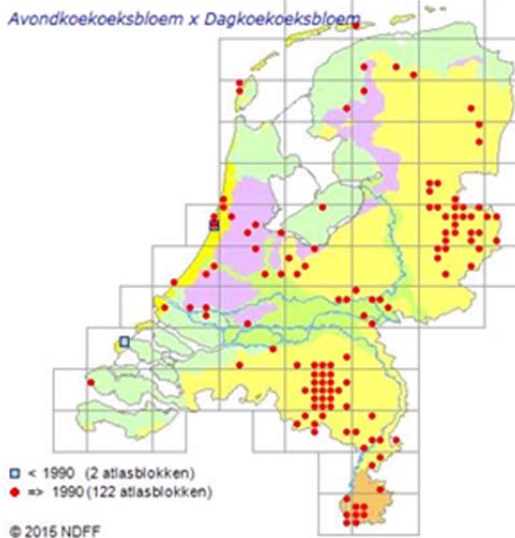
gewone silene-uil foto: Marian Schut

Of dat nog niet genoeg is heeft de plant ook nog last van silene-uilen (*Sideridis* en *Hadena* soorten). De rupsen van deze nachtvlinders eten het vruchtbeginsel op. Het mooie van silene-uilen is dat ze wel zorgen voor bestuiving. Zoals de naam al zegt openen de bloemen zich vooral in de namiddag en avond. Ze verspreiden dan een zwakke geur en trekken daarmee deze nachtvlinders aan. Dat de vlinders meteen een paar eitjes op de vrouwelijke bloemen afzetten moeten ze maar voor lief nemen.

Een andere bijzondere eigenschap van de avondkoekoeksbloem is dat er veel meer vrouwelijke planten zijn dan mannelijke. Over het algemeen is de verhouding tussen mannen en vrouwen in de natuur een evenwicht dat schommelt rond 1:1. Een verklaring voor de afwijkende verhouding bij de avondkoekoeksbloem is er nog niet maar moet misschien wel gezocht worden in de bijzondere relaties die deze soort heeft met brandschimmel en silene-uil.

dagkoekoeksbloem foto: Otto Zijlstra

Behalve de avondkoekoeksbloem zijn er ook nog de nacht- en dagkoekoeksbloem. De nachtkoekoeksbloem heeft ook witte bloemen maar komt bijna niet meer voor in Nederland dus daar kun je de avondkoekoeksbloem niet meer mee verwarren. De dagkoekoeksbloem heeft diep roze bloemen en is daarmee ook goed te onderscheiden. Daarnaast bestaan er ook nog stabiele populaties van kruisingen (*Silene x hampeana*) met licht roze bloemen. In West-Brabant vinden we die helaas niet; je zult ze moeten gaan zoeken in het Groene Woud, de Achterhoek en Zuid-Limburg. Weer een leuke uitdaging.

O ja, waarom worden ze koekoeksbloemen genoemd? Dat is een verhaal met een grote omweg. Het heeft te maken met de schuimcicade. Je weet wel het beestje dat plantensappen opzuigt en bellen blaast in de overtollige, uitgescheiden vloeistof zodat het veilig in een nestje van schuim komt te zitten. Dit wordt ook wel “koekoeksspuug” genoemd. En dat komt dan weer omdat het begint op te vallen in de loop van april en dat is de periode wanneer de eerste koekoeken beginnen te roepen. Een van de waardplanten van de schuimcicade is de koekoeksbloem.

Bronnen:

- Geroezemoes in het gras, Dave Goulson 2014
- www.soortenbank.nl
- www.verspreidingsatlas.nl/planten
- www.ethymologiebank.nl
- www.vlindernet.nl
- www.waarneming.nl

Guus Dekkers, juli 2015

Jac P. Thijssse

Hieronder het tweede van een viertal artikelen gewijd aan Jac P. Thijssse.

Jac. P. Thijssse en het succes van de Verkade-albums

Er is waarschijnlijk geen reclameactie die zo veel en zo langdurig succes heeft gehad als de plaatjesalbums van Verkade. Tussen 1903 en 1940 werden koekjes en beschuiten van de firma voorzien van aquarelafbeeldingen die in een album geplakt konden worden. Deze vorm van reclame, nieuw voor Nederland, was vanaf het begin een enorm succes.

Aanvankelijk ging het om verzamelalbums voor sprookjesplaatjes, maar de gebroeders Verkade besloten al gauw om natuuralbums te maken en schakelden daarbij de hulp in van natuurbeschermer Jac. P. Thijssse (1865-1945), die al enige naamsbekendheid had door de artikelen en boekjes die hij had gepubliceerd.

Thijssse verzorgde de inhoud en de tekst van 19 albums en zijn inspirerende, enthousiaste schrijfstijl heeft ongetwijfeld bijgedragen aan dit succes. Niet voor niets wordt zijn naam nog altijd verbonden aan de Verkade-albums, en maken die albums deel uit van ons nationaal cultuurbezit. De verzamelplaatjes hebben niet alleen de omzet van Verkade vergroot, maar ook op een aantrekkelijke manier de belangstelling voor natuur en landschap in Nederland aangewakkerd.

In 1906 kwam het eerste album Lente uit, in een nog bescheiden oplage van 18.000 exemplaren. 'Het is nog niet uitgemaakt, wie het eerst de lente proclameert: de zanglijster, de sneeuwkllokjes of de hazelaar. Het eene jaar komt de vogel het eerst met 't nieuwtje, het andere jaar de heester, of de bloem, maar in ieder geval weten zij het altijd eerder dan de menschen, die op de kalender afgaan, en meenen, dat de Lente den eenentwintigsten Maart haar intocht doet', schreef Thijssse in het album. Later volgden onder andere de albums Zomer, Herfst, Winter en Texel. (In 1995 werd het nooit gepubliceerde manuscript Eik en Beuk van Thijssse uitgegeven - in feite heeft hij dus zelfs 20 albums gemaakt, alleen is een daarvan nooit tijdens zijn leven verschenen.) De oplage van sommige albums bedroeg maar liefst meer dan 100.000 exemplaren! Bij een speciale afdeling van Verkade konden dubbele plaatjes geruild worden. De prachtige afbeeldingen van planten, dieren, landschappen en historische gebouwen wekten de verzamelwoede van het Nederlandse publiek, vooral die van de jeugd. Aanvankelijk kostten de albums om de plaatjes in te plakken 25 cent, later steeg de prijs naar 1 gulden - een aanzienlijk bedrag in de tijd. De aquareltekeningen werden gemaakt door (in die tijd bekende) illustratoren als Wenckebach, Rol, Voerman jr., en Van Oort en toonden een idyllisch en nog ongerept landschap.

De albums vormen een uniek tijdsdocument als het gaat om de gedetailleerde beschrijving van natuur en landschap in de eerste helft van de 20ste eeuw. De albums lijken op elkaar qua opzet. Thijssse maakt een wandeling, beschrijft daarbij de flora en fauna en het landschap en geeft informatie over allerlei historische gebouwen en wetenswaardigheden. Hij vertelt zo enthousiast dat je als lezer direct zelf naar buiten wil gaan om al dat moois te beleven en te ontdekken. Haast vanzelfsprekend raak je geïnteresseerd in de planten en dieren die Thijssse beschrijft. 'En alles, wat ik in mijn leven heb gezien en ondervonden, heeft mij gebracht tot de overtuiging dat ieder mensch gelukkiger en gezonder moet worden, naarmate hij meer belang stelt in het leven van de planten en dieren om zich heen', aldus Thijssse in het voorwoord van het Verkade-album Blonde Duinen. Met het uitgeven van de plaatjesalbums werden gezinnen bereikt die anders waarschijnlijk nooit natuurboeken hadden aangeschaft. Zo werd de belangstelling voor de natuur in eigen land onder brede lagen van de bevolking gestimuleerd en heeft Jac. P. Thijssse een belangrijke bijdrage geleverd aan het toenemend natuurbesef in Nederland.

Hans van Os
Januari 2015

Thijssse Natuurlijk

Dit jaar is het 150 jaar geleden dat Jac. P. Thijssse werd geboren. De boodschap van deze natuurbeschermer van het eerste uur is nog steeds actueel. Daarom organiseren de Heimans en Thijssse Stichting, Thijssse's Hof, de KNNV en IVN in 2015 diverse activiteiten. Ter nagedachtenis van Thijssse, maar vooral om zijn gedachtegoed in ere te houden. Ook andere organisatie, zoals Natuurmonumenten, besteden aandacht aan het Jac. P. Thijssse jaar.

Voor meer informatie zie: www.knnv.nl

Hans van Os, kenner van Jac. P. Thijssse, schreef op verzoek van de deelnemende organisaties een korte artikelenserie (4) over de betekenis van Thijssse. Deze artikelen zijn vrij van copyright te gebruiken, mits met vermelding van bovenstaande alinea en de naam van de schrijver.

Terugblik op de Dag van het Landschap op de Pannenhoef.

Traditiegetrouw organiseerden Brabants Landschap en IVN Roosendaal op Tweede paasdag, de Dag van het Landschap op de Pannenhoef. Het thema dit jaar was water en we hoopten dat dit thema meer jonge gezinnen met kinderen zou aantrekken.

Er waren wandelexcursies onder leiding van natuurgidsen en het bomen- of logicaspel kon worden gespeeld. In de IVN stand was informatie verkrijgbaar over water en de waterkringloop. De bezoekers vonden het thema water interessant en leuk.

Ofschoon de weersomstandigheden niet zo mooi waren als op 1e paasdag, kwamen er in loop van de middag toch nog een aantal bezoekers. Na afloop van de excursies was er een lekker bakje koffie of thee.

Speciaal voor de kids

De kleine natuurliefhebbers konden verven, waterproefjes doen, bij een poel met een schepnet vissen en de waterdiertjes bekijken, lammetjes bewonderen en knuffelen met jonge konijntjes. Na afloop een glas fris of een ijsje.

We kunnen terugkijken op een geslaagde Dag van het Landschap op de Pannenhoef. De opzet om meer jonge gezinnen met kinderen naar de Dag van het Landschap te krijgen is zeker geslaagd. Na afloop van de activiteiten gingen de kinderen, hun ouders en ook wij moe en voldaan naar huis.

Coby Vromans

Terugblik op de seniorenactiviteit van juni 2015

Tuin of park?

Kort verslag van de fietstocht van 30 juni.

Als seniorenactiviteit was een fietstocht georganiseerd naar de boerderijtuin van Kees Schepers in Oud-Gastel. Kees is lid van Groei en Bloei en ik ken hem van het sporten. Op mijn vraag of hij zijn tuin die dag wilde openstellen voor een groep senioren kwam een volmondig ja. Gestart vanaf het MEC met 11 belangstellenden begon de tocht richting de Roosendaalse Vliet. Het was zonnig, warm (28°C) en een beetje wind, bijna ideaal fietsweer.

Vandaar naar Oud-Gastel waar we met koffie en cake hartelijk werden verwelkomd. Kees had een vriend gevraagd ook te komen vanwege zijn ruime kennis van bomen en rozen. Na de koffie kregen we een rondleiding in de tuin die ongeveer 6500 m² groot is. In de voortuin, afgezet met zo'n 40 meter rode beuk, staat een prachtige Magnolia, die ook nog eens op de Monumentenlijst staat. Vervolgens kwam de achtertuin in beeld. Een fantastische verzameling van bomen, heesters, vaste bloeiende planten en éénjarigen. Werkelijk een schakering van kleuren en vormen. Kees en zijn vriend werden dan ook overstelpt met vragen.

Impressie van de achtertuin

De rondleiding in de tuin eindigde na ruim een uur weer op het terras waar een tweede kop koffie werd genuttigd.

Tegen half vier zijn we op de fiets huiswaarts gestapt. De tocht ging nu via het buitengebied richting Oudenbosch. Na enkele honderden meters parallel aan rijksweg 17 konden we weer het buitengebied in richting Zegge. Dit was echt genieten.

Bij een benzinestation in Zegge gaf de thermometer 33 °C aan, dus niet zo verwonderlijk dat we onderweg nog een korte stop hebben gemaakt om wat te drinken. Al met al was het een heerlijke tocht met een prachtige bezichtiging van een boeren erf, omgetoverd tot een parkachtige tuin.

Heilige bloem

Dat we hebben genoten blijkt wel uit een spontane reactie van één van de deelnemers die de volgende dag in de mailbox van de secretaris stond. En daar doen we het toch voor!!!!

Hans van Nassau

Terugblik activiteiten Jeugdnatuurgroep

Op zaterdag 18 april met 12 kinderen (2 groepen) een wandeling gemaakt op landgoed de Oude Buisse Heide. De kinderen werden welkom geheten en er werd iets verteld over Henriette Roland Holst, haar gedichten, de Angorahoeve en dat ze het landgoed in 1945 aan Natuurmonumenten heeft geschonken.

Tijdens de wandeling kwamen we al vrij snel dood hout tegen. De kinderen mochten hier naar beestjes zoeken. De vondst was geweldig! 2 Salamanders, 'n padje, wormen, een duizendpoot en pissebedden. Alles werd natuurlijk goed bekeken en weer netjes afgedekt!

Bij de rododendrons de kinderen naar bruine knoppen laten zoeken. Die hadden ze met hun scherpe ogen al snel gevonden. De paddenstoeltjes hierop werden met loepjes bekeken. De kinderen vertellen dat er een insect is, de rododendroncicade, die een eitje in de knop legt waardoor zich een schimmel ontwikkelt.

Bij het kunstwerk langs de turfvaart iets vertelt over: veen, turf steken, pleytken en turfvaart.

Verder op de plukplaats gekeken naar de veren- Van welke vogel? Afgebeten of uitgetrokken? Wie zou dit gedaan hebben?

Vlakbij de plukplaats wordt door een van de kinderen nog een prachtige kever gevonden. Navraag bij Guus Dekkers levert de goudglanzende loopkever op, maar die is zeldzaam en eigenlijk alleen bekend van de Twentse grensstreek.

Tot slot nog een aantal zintuigspelletjes met de kinderen gedaan die ze erg leuk vonden.
De kinderen hebben deze middag zelf veel ontdekt en ervaren!

Op zaterdag 30 mei hebben wij met de jeugdnatuurgroep een bezoek gebracht aan Luysterburg Agrifruit in Heerle.

Vroeger een boerderij met koeien en varkens.

Nu verbouwen ze aardbeien, asperges, suikerbieten en graan.

We werden hartelijk ontvangen door Henny die ons als eerste meenam naar de aardbeienplantjes op de koude grond. Daar hebben ze maar liefst 30 ha van staan!

De eerste aardbeien worden begin juni geplukt.

De aardbeienplantjes worden met een machine geplant, die de kinderen mochten bekijken.

Om het hele seizoen aan de vraag naar aardbeien te kunnen voldoen, worden een deel van de aardbeienplantjes in grote koelcellen (waar we ook een blik in mochten werpen) in winterslaap gehouden bij -2°C. Half juli gaan de laatste plantjes naar buiten en daar kunnen tot eind september aardbeien van geplukt worden.

Bij het bekijken van de plantjes, kregen we ook nog bezoek van een haas.

Tussen de aardbeienplantjes wordt met machines stro gestrooid. Dit om ervoor te zorgen dat de aardbeien die er af vallen niet vuil worden en voor de plukkers is dit ook een stuk prettiger, want alle aardbeien worden met de hand geplukt. De kinderen mochten een stukje meerijden in een golfkarretje, wat ze natuurlijk prachtig vonden!

Ook nog velden met asperges in verschillende groeistadia bekeken. In totaal ook weer zo'n 30ha.

Henny vertelt dat ze aspergeplanten in de leeftijd van 1 tot 4 jaar hebben.

Van een aspergeplant kun je ongeveer 10 jaar asperges steken.

Ze liggen op een bed met daarover zwart plastic. Dit zorgt ervoor dat de asperges mooi wit blijven en tevens houdt 't de warmte vast. Wanneer de temperatuur gaat stijgen, wordt het zwarte plastic omgedraaid en komt het witte plastic bovenop te liggen. Dit is koeler.

Op een warme dag groeien de asperges zo'n 10 cm.

Tot 24 juni kunnen de asperges worden uitgestoken op zo'n 20 a 25 cm.

Asperges die gestoken zijn, worden een dag in water gezet (voor de kleur) en daarna in kistjes gedaan en in de koelcel gezet.

De kinderen hebben van deze middag genoten! Veel gezien en geleerd.

De laatste activiteit van het seizoen vond plaats op zaterdag 20 juni.

We zijn met de kinderen waterdiertjes gaan scheppen in de poeltjes bij Borteldonk.

Daarvoor hadden we natuurlijk wel toestemming gevraagd!

Als eerste moest er over een hek geklommen worden, hetgeen natuurlijk al de nodige hilariteit opleverde. Vervolgens beladen met schepnetjes, emmertjes en bakjes op weg naar de poeltjes. Er werd enthousiast geschept en de vangst werd in de bakjes gedaan. Na verloop van tijd de kinderen bij elkaar geroepen en met behulp van zoekkaarten laten uitzoeken waaruit de vangst bestond.

Gevonden werden o.a. watertorren, de larve van de geelgerande watertor, paardenbloedzuigers, watermijten, larven van de libelle (ook van de grote keizerlibel), larven van de waterjuffer, bootsmannetjes, bruine kikkers in verschillende stadia en slakken eitjes!

Ook nog wat juffers (watersnuffel) en een oeverlibelle zien vliegen.

Kortom een mooie afsluiting van het seizoen!

Ankie van Dijk

Oproep

Kopij voor de nieuwsbrief digitaal aanleveren via redactie@ivnroosendaal.nl : uiterlijk 2 weken vóór verschijning van de Nieuwsbrief (1 maart/1 juni/1 september/1 december)

Wijzigingen van uw email adres s.v.p. tijdig doorgeven zodat u de digitale nieuwsbrief blijft ontvangen.

Colofon

Bestuur			bestuur@ivnroosendaal.nl
Bestuursleden			
naam	functie		e-mail
Piet Theulings	voorzitter/penningmeester a.i.		bestuur@ivnroosendaal.nl
Gerrie van Osch	secretaris		
Hans van Nassau	lid		
Jac Heijmans	lid		
Coby Vromans	lid		
Werkgroepen			
Jeugdnatuurgroep	Corry Vroegrijk		corryvroegrijk@kpnmail.nl
Beheerwerkgroep	Piet van Oeffelen		pietvanoeffelen@gmail.com
Cursussen	Carla v.d. Burgt		cursussen@ivnroosendaal.nl
Publieksactiviteiten	Coby Vromans		
Seniorenactiviteiten	Hans van Nassau Jac Heijmans		van.nassau@home.nl c.vromans@home.nl jacineke@home.nl
Thema-avonden	Jac Heijmans Hans van Nassau		jacineke@home.nl van.nassau@home.nl
Wandelingen	vacant		activiteiten@ivnroosendaal.nl
Website	Ad Hellemons		ad.hellemons@gmail.com
Redactie Nieuwsbrief	Coby en Johan Vromans Hans van Nassau		redactie@ivn.roosendaal.nl
Public relations	Resie Beulen		pr@ivnroosendaal.nl
Contactpersonen			
Gierzwaluwen en echte zwaluwen	Marjos Mourmans		marjosmourmans@planet.nl
Groenwinkel	Annemarie Willems		anwilmu@ziggo.nl
Vogels	Cees van Overveld		fotoverveld@kpnplanet.nl

Adres IVN:

MEC T-Huis Visdonk, Dennenscheerdersdreef 11, 4707 PK Roosendaal, telefoon 0165-561632

Website: www.ivn.nl/roosendaal

Website jeugdnatuurgroep: www.jeugdnatuurgroep-ivn-roosendaal.nl

Lidmaatschap:

Lidmaatschap € 22,= per jaar. Donateurs en huisgenoot leden € 10,00.

Contributie te betalen vóór 1 maart van het lopende jaar. Opzegging lidmaatschap voor 1 november van het lopende jaar.

Rabobank rek.nr. NL32RABO0174340974